

Delavska Pravica

Glasilo krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek pop.; v slučaju praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva c. — Ne frankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 1.—, ~ Cena: za 1 mesec Din 4.—, za četrt leta Din 10.—, za pol leta Din 20.—; za inozemstvo Din 7.— (mesečno) — Oglasi: po dogovoru

Oglasi, reklamacije in naročnina na upravo Delavska zbornica, Miklošičeva cesta 22, I. nad. Telefon 2265. — Štev. čekovnega računa 14.900

J. Rozman:

Kaj je na stvari?

Naše dnevno in tudi strokovno časopisje, posveča v zadnjem času precejšnjo pozornost vprašanju dvojnih zaslužkarjev. Mnenja so v tem pogledu zelo deljena. Enkrat pravijo, da bi bilo treba dvojno zaslužkarstvo omejiti na minimum, drugič zopet, da bi ne kazalo tu preradikalno posegati vmes, ker bi to baje škodovalo gospodarskim interesom naroda.

»Trgovski list«, ki se prav tako za odpravo dvojnega zaslužkarstva ne ogreva, dobesedno pravi:

Izhod iz stiske zato ni v tem, da se enim službe jemljejo, zato da se drugim dajo, izhod je v tem, da se ustvari nove možnosti zaslužka. Treba dvigniti kmetijstvo, zboljšati cene kmetijskim pridelkom, da bo mogla kmetija prehraniti več ljudi, treba poskrbeti za dvig trgovine in obrti, da se odpro tudi tu nove službe in skrbeti bo treba za industrializacijo dežele. Gospodarsko silo dežele treba dvigniti, in to je edina pot, ki more odpraviti tako vprašanje dvojnega zaslužkarstva, ko nepotrebnega zaposlovanja ženskih moči. In zato je treba vse sile vpreči za gospodarsko delo in pustiti vse igrakanje z gesli, ki se lepo slišijo, ki pa nimajo stvarne utemeljenosti.

V teh vrsticah je slekorej precej resnice. Toda poglejmo, kakšen je dejanski efekt industrializacije naše dežele. Nesporno je namreč, da je to glavni činitelj, ki ako se bo dobro razvijal, bo vplival tudi na dvig trgovine in obrti, kakor cen kmetijskih pridelkov. — Industrializacija se pri nas namreč že vrši in to v precej velikem obsegu — za enkrat najbolj v tekstilni industriji. Razmere, ki vladajo v vseh novih tovarnah, posebno tekstilnih, pa ne moremo reči, da prinašajo našemu narodnemu gospodarstvu kakih posebnih koristi.

Ker »Trgovski list« pravi, da je treba vse sile vpreči v gospodarsko delo in pustiti vse igrakanje z gesli, ki se lepo slišijo, pa nimajo stvarne utemeljenosti, bo mogel kdo tudi meni očitati, da hočem uganjati nestvarno demagogijo. Zato bom citiral besede, ki jih je napisal v »Jutru« z dne 4. februarja t. l. ravnatelj OUZD dr. Jože Bohinjec vprav glede razvoja tekstilne industrije. Takole pravi:

Pustimo za enkrat ob strani vprašanje mezd, ki so v tekstilni industriji sramotno nizke, tako da resno ogražajo zdravstvene in materialne temelje prebivalstva. Čuje se, da se slabe ženske moči izčrpavajo daleč preko mej dopustnosti. Akord omamlja in s svojimi skritimi »čari« strašno žanje. Delavsko-zaščitne mere in ukrepi zaostajajo daleč za gospodarskim uspevanjem te panoge industrije. Ti pojavi morajo dejansko vsakogar navdajati s skrbjo in strahom, kaj bo čez čas z našim krepkim kmetijskim življenjem, ki je iztrgan iz svojega dosežanega življenjskega okoliša in potisnjen med štiri stene k brnečim strojem v zrak, poln strupenih bacilov. Tu so potrebni energični ukrepi, da od naroda odvrnemo zlo, ki mu grozi. Industrija sama, tako vsaj izgleda, vidi pred seboj le en cilj: izkoristiti konjunkturalne prilike do skrajnih mej možnosti za utrditev svojega gospodarskega uspe-

vanja. V Kranju se je pred kratkim na sreskem načelstvu vršila anketa, ki naj bi se ravno z ozirom na rastočo industrializacijo Kranja in okolice porazgovorila o možnosti ustanovitve Zdravstvenega doma za Kranj in okolico in o možnosti ustanovitve protituberkuloznega dispanzerja. Povabljenih je bilo 10 industrij, odzvala se je samo ena tovarna! Znamenje neumevanja dolžnosti tekstilne industrije za zdravstvene razmere med prebivalstvom! Taka brezbriznost ne bi smela ostati nekaznovana! Hujše od gospodarskih ruševin so zdravstvene ruševine naroda! Milijoni denarja bodo odšli drugam, tovarne bodo zaprte, beda naroda bo pa ostala. (Podčrtal jaz.)

in dalje glede rudarske industrije:

Od l. 1918 do l. 1925 se rudarska industrija pri svojih najsijajnejših računskih zaključkih nikdar ni spomnila, da bodo rudarji tudi onemogli in postali starci. Danes je podobno z usodo delavstva v tekstilni industriji! Starostno in invalidno zavarovanje postaja neodločljiva socialna, gospodarska in naša nacionalna potreba; ako nam je resno pri sreju narodna blaginja in narodna obramba. Po nujni ureditvi zavarovanja za slučaj starosti in onemoglosti kriče tudi številne hišne služkinje. To so kmetjska dekleta, ki v starosti žive najžalostnejše življenje. Okrožni urad jih izkazuje že 8500!

Med najnujnejše naloge naše nacionalne in državne politike spada ureditev teh panog zavarovanja. Tuj kapital, ki s starimi stroji črpa na naši krvi težka bogastva, naj misli in skrbi tudi na dneve onemoglosti in starosti našega nacionalnega človeka!

Dokler ta industrija ne bo dala delavcu poštenega zaslužka, vse dotlej nimajo pravice njeni zastopniki govoriti, da odpirajo nove vire zaslužka in tako dvigajo kupno moč na-

roda. Vse to je le pretveza, pod katero kakor pravi dr. Bohinjec, s starimi stroji in sramotno nizkimi plačami delavstvo izrabljajo do skrajnih mej možnosti.

Vse dotlej, dokler bodo take razmere, da bo vsaka nova tovarna hotela že v nekaj letih amortizirati naložen denar, in bo potem odnašala potom delničarjev in raznih sijajno plačanih direktorjev, milijone našega narodnega premoženja, ki je naravnost ukraden delavcem in tako vsemu narodnemu gospodarstvu, ne moremo verjeti, da bo povečanje industrije tudi v bodoče kaj doprinašalo k rešitvi te težke gospodarske krize. Saj je ta kriza kar dobrodošla vsem, da si morejo na njen račun bogatiti. Nikoli namreč še ni bila delovna moč tako poceni in se tako lahko dobila kot danes.

Zato naj nam nikdo ne očita demagogije, če odkrivamo te težke rane našega narodnega gospodarstva. To so resne stvari, ki stanejo naš delovni narod težke denarje in tudi — zdravje.

Ker se vsa ta vprašanja rešujejo le iz vidika dobičkonosnosti ne pa iz želje, da bi se tudi izboljšalo naše narodno blagostanje, bo s tega vidika glede dvojnih zaslužkarjev ostalo vse pri starem, in prav tako industrializacija dežele ne bo prinesla pravega efekta in koristi.

Delavstvo čakajo tu še težke borbe in preizkušnje, ki jih bo prebrodilo le močno in enotno organizirano. Zavedati pa se bo moralo, da je ono samo najbolj poklicano k rešitvi tega vprašanja, ker tudi ono na tem najbolj trpi. To delo pa je mogoče samo v strokovni organizaciji in iz nje.

Potek jeseniške borbe

Jesenice, 1. aprila.

Obratne razprave

Pretekli teden so po številu dosegle višek. Vršile so se razen soboto vsak dan dopoldne in popoldne. Do zaključka pa še ni prišlo v nobenem obratu. Najbližje temu je obrat martinarna, mrzla valjarna, žebeljarna in žičarna s priključenimi obrati. V martinarni je v zaslužku dosežen sporazum. Sedanji odstotek povprečnega akordnega zaslužka bo zajamčen s posebnim odstavkom v besedilu za martinarno. Vsaka razlika se doplača. Delno je dosežen sporazum tudi o dopustih. Delavstvo je dalo pristanek za uvedbo rezervnih partij. Sestava se izvrši v sporazumu z delavci. Vodstvo izvrši še stilizacijo sporazuma. Po izvršitvi se da delavstvu v kontrolo in potrditev. S tem bodo razgovori za ta obrat zaključeni. Dosežen je sporazum tudi v mrzli valjarni, žebeljarni in žičarni s priključenimi obrati. Predlog za znižanje je bil umaknjen. Dosegla se je korektura nekaterih akordnih postavk. Ko direkcija izvrši stilizacijo in jo potrdi delavstvo, bo tudi v teh obratih dosežen zaključek. Morda se to izvrši že koncem tega tedna. Načeli so se razgovori za vse oddelke meh. delavnice, cevvarno, električno delavnico in ekonomat. Izmenjali so se predlogi in podale utemeljitve z obeh strani. Za vse te obrate se bodo razen za električni odde-

lek nadaljevali razgovori ves teden. Napovedana je borba tudi za delavstvo pri škarjah. Tovarna je izdala predlog za znižanje. Na razpravo čaka še žična valjarna in tovarna na Javorniku.

Razprave potekajo šestokrat jako napeto. Za eno »paro« traja več ur. Obe strani trdovratno vztrajata na svojih predlogih. Trd oreh bodo razprave za cevvarno in meh. delavnico. To je pokazalo že prvo srečanje. Delavstva to ne moti. Vajeno je takih pojavov. Na korajžji in vztrajnosti ne bo popustilo, čeprav je morda namen delavstvo utruditi.

Delavstvo sodeluje

Vse razprave vodijo za tovarno obratni ravnatelji, za delavstvo pa predsedniki organizacij in glavni zaupnik. Logično, da predstavniki delavstva za vse te številne obrate in oddelke ne poznajo do podrobnosti načina dela, koliko in kako vpliva storjena racionalizacija na produkcijo. Poznati mora to samo delavec, ki je tam zaposlen. Poznanje organizacije dela pa je pri razgovorih jako važno. Zato se ne vršijo nikaki razgovori, da ne bi bilo navzoče tudi delavstvo po svojih odposlancih. Vsak obrat na svojem sestanku določi za razpravo za vsako stroko po enega delavca. Ti delavci nastopajo kot žive priče dejanskega položaja v obratu. Z nespodbitnimi dokazi spodbijajo tovarniške predloge.

Poročila z delavskih bojišč

Viničarski vestnik

Važno opozorilo! Vsem članom se naroča, da s 1. aprilom začnete plačevati dvojno članarino in boste potem od septembra naprej prosti vsakega plačevanja. Kdor bo tedaj plačal za april, maj, junij, julij, avgust in september dvojno članarino, bo skozi vso prihodnjo zimo do 1. aprila 1935 prost vsakega plačevanja članarine, bo v redu lahko dobil nezgodno, bolniško in porodniško podporo, vsak teden redno časopis »Delavska Pravica« in vse pravice iz pravne zaščite v slučaju službenega spora s svojim službodajalcem. Zaupniki, opozorite na to svoje člane. Naš zaslužek je sezonski, bolj poletni, zato naj bo članarina tudi temu primerno urejena. Kateri pa ima sigurnost, da more tudi v času zime in brezposelnosti v redu plačevati članarino, lahko to plačuje na dosednji način. — Načelstvo zveze.

Posmrtni sklad. Svojem pokojnega tov. Kodl Antona od skupine Gor. Radgona se je izplačalo posmrtnine 600 Din in se bo pobiralo prihodnje dni kot 30 slučaj. Člani, ki ste v zaostanku s prispevki v posmrtni sklad, brž poravnajte dolgove, ker »Nihče ne zna, ne ure ne dneva«. Ako posmrtnina ni v redu plačana, se ne dobi podpora. — Načelstvo zveze.

Občni zbori skupin. V nedeljo 7. aprila po rani službi božji se bo vršil redni občni zbor skupine viničarjev pri Sv. Barbari pri Mariboru. Zborovanje bo v osnovni šoli. — V nedeljo 15. aprila je občni zbor skupine Kapela, po rani sv. maši v gostilni g. Lukovnjaka pri Kapeli. Na dnevnem redu je tudi sprememba pravil. — Dne 22. aprila po rani sv. maši pa zboruje skupina viničarjev v Jarenini, in sicer v društvenem domu. — V nedeljo 29. aprila pa je predviden občni zbor skupine Ljutomer ob pol 9 v katoliškem domu v Ljutomeru.

Gornja Radgona. Občni zbor 25. marca je potekel prav zadovoljivo. Poročila so bila odobrena, občni zbor je sprejel resolucijo, da sedanji viničarski red ostane nedotaknjen, mora pa se pristopiti k nadaljnjim rešitvam viničarskega vprašanja, predvsem zaščita zaslužka, zakonita službena stalnost in zavarovanje. Tajnik zveze se je ob tej priliki spominjal tudi zaslug tik pred občnim zborom preminulega predsednika tov. Kodla Antona. Za novega predsednika je sedaj izvoljen agilni tov. Merčnik Simon, za podpredsednika Strajnsak Alojz, za tajnika Türkl Peter, za blagajnika pa Štrakl Franc. Vsi člani so se izrekli obdržati dosednji delovni čas, kateri je tu tudi v poletnem času od 8 zjutraj pa do 5 zvečer. Nekateri vinogradniki tu svojim viničarjem niti rednega in zakonitega polurnega odmora ne dovolijo in jih silijo, da bi kar stoje in med delom zaužili svojo južino. Kdor ni organiziran, se mu kar prav godi, če že nazadnje niti južine ne bo smel imeti. Samo v organizaciji vseh je naša moč in uspešna borba, drugače je ni in je ne more biti. Viničar Fridau Ivan iz Polje je predložil zahtevo viničarske komisije zoper kmeta Neubauer Antona, ker je ta pogodbeno obljubil plačati vsako dno po 10 Din, plačuje pa mu sedaj samo 5 Din; obdeluje tri orale vinograda, deputatne zemlje pa nima nobene, in tudi nagrade ni dobil. Mlinarič Marija iz Orehovskega vrha hoče razpravo s svojim gospodarjem Forstnerjem iz Avstrije. Ne dovoli ji imeti svoje živine, čeprav ima tako določeno v po-

Eni odidejo, pa pridejo drugi in zopet se pričnejo pogajanja, ki so često zelo napeta. To sodelovanje na razpravah daje jeseniškemu kovinarju častno legitimacijo. To namreč dokazuje, da spoznava važnost izobrazbe in kako ves je navezan na svoje delo. Delavstvo pa ima od tega sodelovanja tudi koristi. Ne samo da pomaga svojim voditeljem do uspehov, s tem direktno vrši tudi kontrolo nad dogodki, se vzgaja in uči. Glavno pa je pri tem, da samo spoznava važnost in moč strokovnih organizacij in potrebo po enotnosti delavstva v obratu. Taka spoznavanja so v vzgojnem oziru za delavstvo velikega pomena!

Javno zborovanje

Zborovanje se zaradi obilice dela ni vršilo. Vršilo se bo v nedeljo, ako že ne poprej. Čas bo javljen. Dosedaj so bili vsi močno zaposleni. Za prihodnje javno zborovanje vlada že sedaj veliko zanimanje zaradi številnih razprav in bližajočih se zaključkov.

godbi, ker ji ne plača nagrade in ne more iz svojega prehranjevanja šafarja, mu skrbeti za perilo in razno, ne da bi zato dobivala kaj plače. Šest dni narjev komaj ima dnine, je itak premalo za njeno družino, od 21. junija 1933 pa mora dajati od tega še celodnevno hrano šafarju. Slučaj brez primere, ki ga mora v zaščito viničarke rešiti samo organizacija.

Redek jubilej. Nedavno je obhajal naš tovariš Štrakl Franc, blagajnik skupine Gor. Radgona, stoletnico, odkar njegova družina zvesto službuje kot viničarska na enem posestvu. Že njegov stari oče je bil viničar na tem mestu, kjer je še danes njegov vnuk. Na pobudo vinogradnikove družine g. Mravljaka se je obhajal ta jubilej kot prava domača slavnost. V župni cerkvi v Gor. Radgoni sta se obe družini tako viničarjeva kakor vinogradnikova udeležili skupne službe božje, katera se je darovala za vse pokojne člane obeh družin, nato pa je sledila gostilja pri vinogradnikovi mizi. Jubilantu tov. Štraklu je bila izročena srebrna spominska kolajna v znak hvalečnosti za delo in zvestobo, katero je dolgih sto let izkazovala ta družina svojim gospodarjem. Častitamo!

Pripomba: Ko bi ne bilo znano, da tov. Štrakl stoji gospodarsko zelo trdno, kar dokazuje tudi pravičnost njegovega gospodarja, bi se samo za srebrno medaljo enkrat v sto letih najbrž ne zmenil, niti zahvalil in ko bi ne imeli še v spominu podobnega slučaja iz ljutomerske okolice, ko je oskrbništvu samostana iz Avstrije, viničarska družina ravno za jubilej stoletnega službovanja nagradilo z odpustom iz službe, praznih rok, mladim v breme še obnemogli starši, ki so za zasluge bili vrženi kot kamen na cesto.

Tekstilno delavstvo

Kranj. Skupina JSZ je imela na cvetno nedeljo običajen članski sestanek, na katerem je tovariš Tomat Viljem govoril o tečaju in razložil pomen in potrebo organizacije. Nadalje je razložil in objasn timerat »Metode in pota agitacije«, podan na tajniškem tečaju v Ljubljani, v katerem je očitno pomen oranja v globino in širino za strokovno organizacijo. Povedal nam je tako lepo po domače, da smo ga vsi zlahka razumeli. Nato se je oglašil k besedi še g. dr. Megušar in se zelo pohvalno izrazil o napredku organizacije, ki ga je dosegla v tako kratkem času. Tov. Tomat prosi vse člane, da se redno udeležujejo sestankov, ki se bodo vršili po veliki noči redno vsako nedeljo. Na prihodnjem sestanku nam bo zopet govoril o organizacijskih in obratnih zaupnikih.

Kranj. Skupina JSZ v Kranju je na cvetno nedeljo v Delavskem domu razdelila 700 Din med brezposelne člane in tudi nečlane. S tem je pokazala plemenit čut do potrebnih in res pravi krščanski socializem. To je že velik napredek za tako mlado, tako rekoč šele nanovo oživelo strokovno organizacijo v Kranju. Ta denar je čisti dobiček od treh predstav igre »Dva bregova«. Zato smo dolžni še največ hvale prosvetnemu odseku in igralcem za njihovo požrtvovalnost in skromnost, da so pri tako veliki režiiji teh predstav pripomogli do te vsote! V imenu vseh obdarovanih, 11 po številu, se najpristrčneje zahvaljujemo naši strokovni skupini v Kranju. — Prestor Franc, Šilar Janez.

Šmartno pri Kranju. Igra »Dva bregova« v šmartinskem domu, ki jo je gostovala igralska družina skupine JSZ v Kranju, je doživela sijajen uspeh. Obilna udeležba, ki je napolnila dvorano Šmartinskega doma, je dokazala, da ljudstvo razumeva današnje socialne potrebe. Kot znano, je bil čisti donos igre namenjen brezposelnim, katerega je vodstvo skupine razdelilo na cvetno nedeljo 25. marca v Delavskem domu v Kranju med brezposelne člane in nečlane! Igralcem te igre kličemo, le tako naprej po poti, ki vodi krščanska strokovna organizacija! Želimo, da nam čimprej zopet poda kako novo prireditev ljudstvu v izobrazbo, a brezposelnim v pomoč!

Položnice

prilagamo v tej številki vsem cenj. naročnikom, ki jim je potekla naročina in jih prosimo, da obnovijo naročnino vsaj za eno četrtletje. Cena »Delavske Pravice« je: za pol leta 20 Din, za četrt leta 10 Din, za en mesec 4 Din. Kdor lista ne plačuje, ga uničuje!

Iz centrale

SKUPINSKIM ODBOROM

Ta teden bo »Priročnik« dotiskan. Takoj ko ga dobimo iz tiskarne, ga bomo poslali vsem zvezam in skupinam. Ker bo na podlagi tega »Priročnika« s tovariši, ki so bili na tajniškem tečaju 17., 18. in 18. marca, mogoče izvesti tečaje po skupinah, prosimo vse odbore, da nam sporočijo, kdaj bi bil primeren čas za izvedbo tečaja pri posameznih skupinah.

Živilski delavci

Slovenska Bistrica. V Slov. Bistrici zaposluje tovarna bučnega olja čez 30 delavcev, podjetje obstoji že nad trideset let, vendar je do modernih tehničnih naprav prišlo šele po vojni. Delavstvo v tej tovarni je bilo zaposleno vedno 11 ur dnevno, in to izmenično na dva šihita. Za delo preko normalnega delovnega časa ni prejelo nobenih nadurnih pribitkov. Dokler je delavstvo prejelo še tako srednje urne plače, se ni dosti brigalo za prekoračeni delovni čas in plačilo nadur, ki jim po zakonu pripadajo. Pred kratkim pa je podjetje plače znižalo, vsled česar se je delavstvo zgenilo in zahtevalo potom svoje organizacije JSZ, ki je bila šele ustanovljena, da se uveljavi zakoniti delovni čas osem ur dnevno, ter se uvede tretji šihit. Pri vsem je delavstvo vztrajalo, da se njihovi sedanji prejemki kljub skrajšanemu delovnemu času ne bi znižali. To zaradi tega, ker je podjetje itak že reduciralo njihove urne plače na minimum.

Vsled tega je ekspozitura JSZ v Mariboru napravila na željo organiziranega delavstva kolektivno pogodbo, ki jo je hotela predložiti podjetju. Podjetje je sicer pristalo na osemurni delovni čas, pač pa se ni moglo zediniti glede prejemkov delavstva, z motivacijo, da je podjetje napram drugim pri mezdah in splošni režiiji dosti višje obremenjeno. Vsekakor je zanimivo, da ima podjetje še danes pri vsej slabi trgovini in izvozu pri 10 tonskem vagonu izdelanih bučnic okroglo 5000 Din dobička. Na mezde delavstva pa pride samo 848 Din in rabi povprečno 22 ur za izdelavo bučnic enega 10 tonskega vagona.

Tako si lahko približno izračunamo, koliko imajo druga podjetja čistega dobička, ki po izjavi našega podjetnika, producirajo s polovico manjšo režiijo. Povsod pa delavci v teh podjetjih delajo še po predvojnem delovnem času, t. j. 11–12 ur na dan. In to eno podjetje v Framu, katero plača za 12 urno delo dnevno 20 Din in hrano.

Vsekakor bi bilo dobro, da bi tudi Inspekcija dela v teh podjetjih napravila enkrat red in prisilno uvedla 8 urni delovni čas. Absolutno potrebno pa je tudi, da se izda zakon o minimalnih plačah.

Vsekakor pa je delavstvo pripravljeno vztrajati na tem, da si pribori skrajšan delovni čas kakor tudi za svoje delo primerne mezde.

Treba bo pa tudi vzbuditi v delavstvu strokovno zavest, in to v vseh sličnih podjetjih, kjer so socialne prilike še slabše, da se začnejo boriti za svoje pravice, ki jim po zakonu pripadajo.

DELAVSKA MLADINA POROČA:

Huda jama. Ustanovili smo mladinski odsek v Laškem. Prvi znaki kažejo, da se bodo fantje, ki so pristopili, dobro držali. V nedeljo, 25. marca smo imeli lep sestanek, na katerem sta poročala L. Lešnik in Fr. Kaluder o tečaju, ki je bil v Ljubljani. Sklenilo se je tudi, da se priredi prosvetni večer. Določili smo za navedeni odsek tudi redne tedenske sestanke.

Delavsko združništvo

VABILO

na redni letni občni zbor Delavske založbe r. z. s o. z. v Ljubljani, ki se bo vršil v petek 20. aprila 1934 ob 20 v lastnih prostorih, Miklošičeva cesta 22, I. nadstropje, s sledečim dnevnim redom:

1. Zapisnik zadnjega občnega zbora.
2. Poročila: a) tajnika, b) blagajnika, c) predsednika, d) nadzorstva.
3. Odobritev bilance za leto 1933.
4. Volitev odbora in nadzorstva.
5. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, bo pol ure kasneje na istem mestu in pri istem dnevnem redu drugi občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih članov.

ODBOR.

VABILO

na občni zbor Delavske posojilnice v Celju, r. z. s o. z., ki bo dne 16. aprila 1934 ob 8 zvečer v uradnih prostorih s sledečim dnevnim redom:

1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. Poročilo načelstva in nadzorstva.
3. Odobritev računskega zaključka za l. 1933.
4. Volitev načelstva in nadzorstva.
5. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, bo pol ure kasneje na istem mestu in pri istem dnevnem redu drugi občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih članov.

ODBOR.

Nameščencem v premislek

Marsikateremu nameščencu, ki ima namen stopiti v strokovno organizacijo, bo delala največje težavo izbira, namreč v katero organizacijo naj se včlani. Saj pa ta stvar tudi ni tako lahka, ker organizacij je cela kopica, in kakšni naj bodo znaki, po katerih sodi organizacijo, ki je prava?

Ti znaki bi bili predvsem njeno dosedanje delo in program. Delo organizacij lahko vedno zasleduješ. Ako boš videl, da te organizacija pozna le takrat, ko rabi pri volitvah tvoj glas, dočim prej in ne pozneje nima zate nobenega smisla, ne pozna tvojih težav ter si ji sploh deveta briga, potem boš popolnoma pravilno sodil, ako boš rekel, da je taka organizacija zanič in ustanovljena le v namen, da potem nje dosegajo razna mesta ljudje, ki jim je dobro korito program in bistvo organizacije. Tako n. pr. si lahko opazil, da so gotovi ljudje ustanovili v poslednjem času strokovno nameščensko organizacijo samo iz razloga, ker so bili pri kompromisni volitvi v upravo gotovega socialnega zavoda prezrti. Ta organizacija izdaja seveda svoje »strokovno« glasilo, v katerem pridno, nestvarno in demagoško zabavlja čez upravo dotičnega zavoda. Kakor hitro pa bi duševni očetje te organizacije prišli v upravo tega zavoda, pa bi bilo vse takoj dobro in tudi program te organizacije izčrpan. To bi bilo reči o delu organizacij.

Program? Pri nas eksistirajo nameščenske organizacije, ki so ustanovljene od te ali one politične stranke, ne z namenom, da odpomorejo z organizacijo članstvu, marveč, da potom strokovnih organizacij dobe vpliv na ta ali oni nameščenski zavod, ki naj jim služi kot opirališče, potem katerega naj kupujejo sebi somišljenikov oziroma volivcev. Pri vsej stvari najlepše pa je to, da stoji za strankami razni denarni mogotci, katerih želje in zapovedi mora stranka strogo izpolnjevati. In da tem ljudem zahteve nameščentva glede izboljšanja položaja niso ravno prav posebno pri sreju, je prav gotovo, ker smatrajo že dosedanje pridobitve nameščentva kot preveliko breme. Da v tako organizacijo nameščene ne bo vstopal, je jasno, ker od tega ne bo imel prav nikake koristi. Pač pa bo delodajalec še nadalje skušal z nameščensko pomočjo uveljavljati svoje kapitalistične in antisocialne težnje.

Ako presodimo te znake, vidimo, da imajo po večini vse naše strokovne organizacije eno izmed gornjih, opisanih napak in zato odbijajo nameščence, kateri potrebuje neodvisno, delavno organizacijo. Zaradi tega svetujemo zasebnim nameščencem, ki jim neodvisnost imponira, da se včlanijo v naši organizaciji, ki živi sama od sebe ter ni v nobenem oziru odvisna ne od kake stranke in ne od kakega denarnega zavoda, kar je organizacija pokazala zlasti v poslednjem času, to je ob volitvah v Delavsko zbornico. Lahko trdimo, da so vse druge organizacije prejemale od gotovih skupin podpore v tej ali oni obliki, dočim je bila naša organizacija navezana le nase in na svoja sredstva. To naj bo znak zasebnemu nameščencu, da je to organizacija, v kateri lahko svobodno uveljavlja svoja hotenja v smislu načel krščanskega socializma. Tudi delo organizacije je bilo vedno odkrito in pošteno, brez vsake demagogije. Ob vsaki priložnosti in ob vseh prilikah je naša organizacija stremela po izboljšanju položaja nameščentva in ako ne vedno z uspehom, ni njena krivda, pač pa krivda nameščenca samega, ki v tej borbi ni pohitel na pomoč s tem, da se pri njej včlani in aktivno sodeluje. Zaradi tega pozivamo vse one, ki jim je do resnega dela, da se nam pridružijo in pomagajo. Ime naši organizaciji pa je

Strokovna zveza privatnih in trgovskih nameščencev Jugoslavije v Ljubljani.

Laži jih ne bodo rešile

Znano je, da se naši marksisti poslužujejo vseh mogočih sredstev, da v javnosti in pred delavstvom pokažejo, da je samo njihova organizacija, ki predstavlja delavski razred v naši državi in da imajo le oni pravico govoriti v imenu delavstva. Marksistično časopisje se naravnost odlikuje v demagogiji in laži. V »Delavski politiki« z dne 21. marca so napisali, da od 538 obratnih zaupnikov v dravski banovini pripada 368 marksistični organizaciji. Dalje pove, da so jih klerikalci dobili 56 in plavi 54. Krščanskih socialistov ne omenja. Morda je »Delavska politika« zamenjala krščanske socialiste s klerikalci? To veselje glede nazivanja prepuščamo marksistom, le številke bomo resnici na ljubo nekoliko spremenili. Krščanski socialisti smo pri volitvah obratnih zaupnikov v dravski banovini dobili po dosedanjih rezultatih 96 zaupnikov. To je pač nekaj več kot 56. Pripominjamo pa, da obstojajo ti zaupniki samo v onih podjetjih, kjer obstoji tudi naša strokovna organizacija. Če so marksisti radovedni, kje so ti zaupniki, jim lahko postrežemo s še bolj točnimi podatki.

»Delavska politika« pravi, da imajo nasprotniki vpliv samo tam in le v toliko, do kamor seže njihova pest, to je nasilstvo. V koliko je »Delavska politika« pri tej ugotovitvi

misllila na krščanske socialiste, ne vemo. Vemo pa, da gospodje marksisti nimajo niti enega dokaza, s katerim bi podprli svoje laži. Kar tiče nasilstva, naj gospodje marksisti kar lepo molče, ker se v ničemer ne razlikujejo od tako zvanih plavih. Material, ki smo ga zbrali za časa volivnega boja v Delavsko zbornico, je še svež dokaz, kdo je uganjal nad delavstvom teror in nasilstvo.

Če delavstvo vedno bolj zapušča razvaline laži-socialistične trdnjave, je to le dokaz, da je delavstvo pričelo misliti z lastnimi možgani ter da vedno bolj spoznava gnilobo, ki vlada v marksističnem pokretu. Delavstvo se zaveda, da od marksističnega pokreta v naši državi nima drugega, kot nekaj desetih parasitov, ki sedijo na mastnih stolčkih v delavskih socialnih ustanovah, ki jim je marksizem samo še fraza, s katero naj bi se vzdržali na teh mestih.

Mi krščanski socialisti smo ponosni na svojo, čeprav manjšo armado organiziranega delavstva, ker je ta armada zdrava, močna in prežeta z resnico, medsebojno ljubeznijo in močno vero v zmago pravice nad krivico. S tako armado smo in bomo krščanski socialisti osvajali zmago dela nad kapitalom, pa tudi zmago nad laži-marksizmom. Morda gospode marksiste prav to boli?

Našemu vzorniku v spomin!

† Janezu Repincu.

Jesenice, 1. aprila.

Ne več ure ne dneva... Kruto resnične so te besede. Posebno krute za delavski stan. Koliko jih je, ki so iz objema svoje družine, v najlepši dobi, sredi veselja in načrtov omahnili kot žrtev svojega stanu. Samo kratek krik v slovo, in dokončalo se je. Morda včasih nekaj vzdihov, morda celo nekaj besed ženi ali sodelavcem — in storjeno je. Življenje nas tira naprej, samo nekaj ukazov — nosilnica — nova moč na izpraznjeno mesto in že ropot in prah odstranjata novo tragedije — usoda pa išče novih žrtev.

Spoštovani vzornik! Tudi ti si bil izbran, da padeš kot žrtev dela. Nisi slutil, da boš samo nekaj mesecev za tem, ko si izročil taktirko mlajšim močem, s katero si dolga leta po vsej Sloveniji razširjal čast in ponos godbe jeseniškega kovinarja in si hotel uživati sad dela, ki si ga izvršil za naš pokret, postal žrtev dela v tovarni. V naše vrste te ne bo več! Ostane pa med nami Tvoj duh, Tvoji zgledi in vzori kot delavca in katoličana. Odkar obstoja strokovna organizacija, si bil njen zvest član. Prav si razumel nauke našega voditelja Kreka in njegovih tovarišev, da je strokovna organizacija temelj delavske kulture in prosvete. Tvoj klenci značaj Ti ni dopustil dvomov v načelih. Močni so omahnili pred nahujskano maso prva leta po vojni, Ti pa si rajši trpel

praganjanje in vzdržal. Ko občudujemo danes vsa Tvoja dela in skromnost, v kateri si vztrajal in gradil, je v nas samo ena želja: približati se Tvojemu zgledu in po njem uravnati vse naše delo v organizaciji in pokretu. To naj Ti velja kot naš zadnji pozdrav!

★

Janez Repinc, ustanovitelj splošno znane godbe bivšega delavskega prosvetnega društva in soustanovitelj delavske strokovne organizacije se je v sredo 28. marca 1934 v tovarni pri delu smrtno ponesrečil. Okoli 8 zjutraj mu je padla na nogo in ga pritislila na levo stran prsi tako imenovana kokiljna, v katero se vliwa železo. Prepeljan je bil takoj v tovarniško bolnišnico. Sprva ni smatral udarca za nevarnega. Ženo je celo obvestil, da bo prišel kmalu domov in se bo zdravil v njeni oskrbi. Okrog poldneva pa je omahnil in v nekaj minutah izdihnil. Sodijo, da je notranje izkrvavel.

Pogreb dragega pokojnika je bil v petek, 30. marca popoldne na jeseniško pokopališče. Izvršil se je ob izredno velikem spremstvu Jeseničanov. Zastopstvo sta poslali tudi godba SMRJ in godba Sokola. Poslovala sta se od pokojnika v imenu vseh društev in odsekov, pri katerih je sodeloval, tov. Arnež in g. župnik duh. svet. Kastelic.

Zalujoči vdovi naše sožalje.

G—r

Gospodarsko stanje Jugoslavije v januarju 1934

(po statističnih poročilih SUZOR-a v Zagrebu)

Celokupno število zavarovanega članstva je bilo v mesecu januarju 1934 484.232, od teh je bilo zaposlenih v trgovini 51.683 delavcev ali 10,67%, v tekstilni industriji 38.819 ali 8,02%, v gozdno žagarski industriji 35.008 ali 7,23%, v živilski industriji 31.825 ali 6,57%, v kovinski industriji 29.291 ali 6,04%, največje število zavarovanega delavstva tvorijo še vedno domači posli (služkinje), in sicer 58.176 ali 12,01%.

Napram januarju 1933 je padlo število zavarovanega delavstva pri gradnjah nad zemljo za 6569 delavcev ali 47,7%, pri gradnji železnice, cest in vodovodov za 5554 ali 30,1%. Porast zaznamuje samo tekstilna industrija, in to največ v dravski banovini. Tako je porastlo članstvo napram januarju 1933 za 7314 ali 22%. V savski banovini za 1756 itd.

Število moških delavcev je napram januarju 1933 padlo za 5291, dočim se je število zavarovanih delavk povečalo za 7074. Pojav, ki daje o marsičem razmišljanja in seveda tudi primernih ukrepov.

Agrarna reforma

(Konec.)

To bi bila na kratko vsebina te najnovejše Prepeluhove knjige, iz katere se sicer vidi, da je bil pisatelj glavni namen, pokazati delo »Zveze slovenskih agrarnih interesentov« in zainteresirati javnost za prizadevanje »Zveze«, potem ko je bila pri dodelitvi razlaščenih gozdov takorekoč prezrta, vendar ima knjiga kljub temu tudi drugače velik pomen, ker nas na dosti izčrpen način seznanja z važnim problemom, za katerega se naša javnost tako malo briga. V knjigi je zbranega tudi veliko statističnega gradiva.

»Zveza slovenskih agrarnih interesentov« poudarja v glavnem socialno stran agrarne reforme pri nas in vidi ta socialni pomen v tem, da pridejo naši mali bajtarji, ki imajo premalo sveta, da bi mogli od njega živeti, do več obdelovalne zemlje. Razlaščeni gozdovi pa naj bi, oskrbovani kot skupna gospodarska enota, dajali dohodke v sklad za starostno zavarovanje teh bajtarjev.

Kot je že omenjeno, je bilo obdelovalne zemlje razlaščene 16.162 ha, bajtarjev imamo pa 20.167 družin, tako da povprečno ne pride na posamezno družino niti en hektar. Pa tudi, če bi se agrarna reforma bolj strogo izvedla, kot se je, in bi se obseg razlaščene zemlje podvojil, bi še vedno le majhen del bajtarjev prišel do toliko sveta, da bi mogel njihovim družinam nuditi skromno življenje. Iz stališča celotnega našega gospodarstva tedaj ne moremo govoriti o kakem splošnem socialnem pomenu agrarne reforme, kolikor se tiče obdelovalne zemlje, ker je je pač za razdelitev premalo. Pri tem pa ne smemo pozabiti, da pomeni taka razdelitev še nadaljnjo drobitev poljedelskih posestev, kar se iz gospodarskega stališča ne more pozdravljati, posebno ne pri nas, ki imamo, kar se razdrobljenosti kmetijskih posestev tiče, v Evropi skoro rekord. In to je tudi eden od vzrokov slabe donosnosti naše poljedelske zemlje. Sicer pa kot rečeno, tistih 16.000 razlaščenih ha ne pomeni ne v gospodarskem, ne v socialnem pogledu mnogo.

Druga stvar je za glede razlastitve gozdov. »Zveza« je zastopala pravilno stališče, da se razlaščeni gozdovi ne smejo razdrobiti med posamezne koristnike, temveč da morajo ostati skupna gospodarska enota. Vprašanje je sedaj samo, komu v korist naj pridejo dohodki teh gozdov. Da je zgrešena rešitev, po kateri so koristniki politične občine, je gotovo, ker bodo le-te te dohodke uporabljale za svoje proračune in država bo imela dober razlog, da zato prevali nanje spet nekaj bremen. Kar se pa tiče »Zvezinega« načrta, da naj bi se ti dohodki stekali v sklad za starostno zavarovanje naših bajtarjev, se mi zdi, da je ta predlog brez prave računске podlage.

Blejsko gozdno oskrbništvu »Verskega zaklada«, katerega pisatelj rad stavlja za vzgled, oskrbuje nekako 10.000 ha gozda in je imelo po računskem zaključku iz leta 1922 (ki ga imam pri roki) dohodkov dva in pol milijona, stroškov pa okoli 250.000 Din, čistih dohodkov torej 2.250.000 Din, ali na hektar 225 Din. Če vzamemo za veleposestnikom odvzete gozdove isto računsko podlago, bi pri 40.000 razlaščenih ha predlagani fond za starostno zavarovanje imel na leto 9 milijonov dohodkov. Pri 20.000 bajtarskih družinah, ki imajo najmanj 100.000 družinskih udov, je treba računati na 10.000 prevžitkarjev, oz. ljudi, starih nad 60 let. Pri 9 milj. dohodkov bi prišlo potem takem na enega prevžitkarja na leto 900 Din ali 75 Din na mesec. Če bi se razlastitev izvršila v trikrat tolikšnem obsegu kot se je, bi na posameznega zavarovanca prišlo šele 225 Din na mesec, kar se komaj šele more imenovati vsaj skromna podpora. Pripomniti je pa treba, da je omenjena kalkulacijska primerjava z Verskim zakladom za razlaščene gozdove zelo optimistična, ker so gozdovi Verskega zaklada precej zaokrožena celota in se torej oskrbujejo z veliko manjšimi stroški, kot bi se raztreseni razlaščeni gozdovi. Nadalje so gozdni dohodki zelo odvisni od konjunkture

lesne kupčije, zato se ne doseže vsako leto po 225 Din od ha, pridejo leta, ko se komaj stroški krijejo, zato se tudi v dobrih letih ne bi vsi dohodki mogli razdeliti, temveč bi bilo treba dati en del na stran za rezervno. Torej tudi pri trikrat tolikšni razlastitvi, kot se je izvršila, še dolgo ne bi odpadlo na vsakega posameznega zavarovanca po 225 dinarjev na mesec. Pri današnjem obsegu razlastitve se pa o kaki resni podpori za starost iz takega fonda ne more govoriti, posebno še, ker pri tem preračunavanju nismo niti upoštevali, da bi bila iz tega sklada treba prvenstveno kriti letne odškodninske obroke veleposestnikom in upravne stroške zavarovalnega aparata, kar bi skupaj zneslo skoro gotovo ne dosti manj od ¼ vseh čistih dohodkov. Iz tega se vidi, da bi se količaja izdatno starostno zavarovanje (prevžitkarska preskrba) naših bajtarjev iz sklada razlaščenih gozdov ne moglo kriti, posebno pa še ne pri današnjem obsegu razlastitve. (Za primer naj navedem, da računa Uratnik v svojih »Pogledih na družabno in gospodarsko strukturo Slovenije«, da bi potrebovali za starostno preskrbo osem do deset tisoč onemoglih poljedelskih delavcev in dninarjev pri nas letno 30 do 40 milijonov Din.)

Brez ozira na to tudi ne vidim pravega smisla, da bi se dohodki razlaščenih gozdov morali porabiti prav za prevžitkarsko preskrbo naših bajtarjev, ker bajtarju ne gre slabo šele od 60. leta naprej, temveč vse življenje. Zato bi bilo večjega socialnega pomena, iz dohodkov razlastitvenega sklada ustvarjati našim bajtarjem nove pridobitne možnosti, jim z investicijami odpirati nove vire zaslužka, potem bodo sami laglje živeli in bodo lahko tudi svoje prevžitkarje preživljali. Najcenejša preskrba kmečkih prevžitkarjev za narodno gospodarstvo je »pri skupni skledi, odprtem kruhu in postelji v štibeleu«. Da se danes prevžitkarjem slabo godi, ne samo bajtarskim, tudi gruntarskim, je pa kriva poleg slabih razmer, v katerih živi naš kmetijski stan kot celota, na eni strani majhna srčna kultura naših podeželskih ljudi, ki jo kažejo prav v odnosih do svojih staršev, od katerih so dobili izročeno posestvo, v zelo slabi luči. Sodišča vedo o tem veliko povedati. Drugi vzrok je pa v tem, da prevžitkarstvo ni zakonito urejeno. Z dobrim prevžitkarskim zakonom bi bilo za starostno zavarovanje naših kmetov in tudi bajtarjev najboljše in najcenejše preskrbljeno. Seveda, če bajtar vse življenje slabo živi, tudi na stara leta ne more dobro, zato bi bilo, kot rečeno, za naše bajtarje največje socialno delo, preskrbeti jim, ker jih zemlja ne more živeti, novih pridobitnih virov. S tem jim bo obenem dana možnost, da bodo tudi na stara leta boljše živeli.

Zdi se, kot bi »Zveza slovenskih agrarnih interesentov« po sili hotela dati svojemu prizadevanju nek socialen namen in ker so danes v socialni modi razna zavarovanja, da se je odločila za starostno zavarovanje svojih članov. Socialnega zavarovanja bi bili najprej potrebni poljedelski delavci in dninarji.

Vendar kakorkoli naj se že agrarna reforma v gospodarskem in socialnem oziru reši, bi se morala naša javnost mnogo bolj zavedati kot se, njenega narodnostnega pomena. Iz Prepeluhove knjige se vidi, kakšno družabno, gospodarsko in tudi posredno politično moč predstavljajo ti veleposestniki, večinoma tujerodni fevdalci. Dokler jih ne bomo čisto »osvobodili« njihovih veleposestev, ne bo nobena ustava in noben zakon odpravil vseh teh »grofov«, »baronov« in »knezo«, ki žive od naše zemlje in z njenimi dohodki podpirajo vse drugo, samo slovenskih interesov ne. (Najlepši vzgled za to so Kočevje!) Pa tudi v kulturnem oziru: Naša univerza ne more nikamor, naša gledališča propadajo, naši umetniki stradajo, seveda, ker vsi tisti (na eni strani industriji, na drugi agrarni fevdalci), ki imajo premoženja, da bi našo kulturno stavbo res lah-

ko znatno podprli, kot se to godi pri drugih narodih, spadajo pri nas k »boljšim« rasam: Nemcem, Italijanom in Madžarom, ki jim je naša kultura samo v posmeh ali vsaj deveta briga.

Se danes, 15 let po preobratu, nismo prišli do spoznanja, da brez gospodarske osvoboditve ni ne politične svobode, ne kulturnega razmaha. J. Pokorn.

Delo in eksistenca

Pod tem naslovom je bilo v Ljubljani ustanovljeno društvo, katero se je, kakor je bilo razvidno iz referatov, nadelo nalogo, da se bo borilo proti dvojnimi zaslužkarjem, proti nadurnemu delu, skratka proti vsem socialnim zlom, na katerih trpi delavstvo in nameščenstvo.

Na zboru so prevladovali mladi brezposelni intelektualci. Veliko je bilo tudi brezposelnih delavcev. Prav in hvale vredno je, da se tudi med inteligenco poraja spoznanje, da je samo z delom mogoče reševati težke razmere, v katerih se danes nahaja naše delavstvo. Ne vemo pa, zakaj se to cepi in ustanavlja nov pokret. Saj bi se to dalo izvesti pri eni že obstoječih strokovnih organizacij. Le tedaj, kadar bo delavstvo in nameščenstvo čimmanj cepljeno, bodo taki programi, kot si jih je nadelo to društvo, dosegali svoj namen. Gospodje, ki so to društvo zasnovali, so po večini doma okoli NSZ. Mogoče pa ta naslov ne vleče več in je treba zato nekaj novega.

Rentna blagajna

V Mariboru se je iz »Materinske vseobče pomoči« organizirala »Rentna blagajna«, katere namen naj bi bil nuditi članom v slučaju invalidnosti in onemoglosti mesečno rento, kakor tudi posmrtnine za umrliimi svojci.

Od takih in sličnih pomožnih blagajn imamo doslej bolj slabe izkušnje. Vprav ta materinska vseobča pomoč med delavstvom ne uživa prav velikega zaupanja. Znani so nam slučajji, ko se je moralo od blagajne potom odvnetnika zahtevati izplačilo te pomoči.

Sedaj hodijo okrog zastopniki in agitirajo za rentno blagajno. Ako bo ta rentna blagajna tako poslovala, kot preje materinska vseobča pomoč, je boljše, da je ni. Dovolj je namreč naše delavstvo že izgubilo denarja za take sicer potrebne reči, pa naposled od tega ni imelo ničesar.

Dokler bodo to vodili le posamezniki in ne strokovne organizacije, bo po vsej verjetnosti vedno tako. Je to navadna trgovska zadeva, pri kateri naj bi imelo nekaj ljudi dober kruh.

Socialna in gospodarska politika

Imamo naredbo, po kateri mora vsak podjetnik ali mojster poslati vajenca, predno ga sprejme v učenje, k zdravniku OUZD v pregled. Ako se ugotovi, da vajenec vsled rahlega zdravja ali drugih telesnih hib ni sposoben za izbrani poklic, dobi nasvet za primernejšo izbiro poklica. Tako je bilo v letu 1929 pregledanih 3515 vajencev (2676 moških in 839 žensk).

Pokojninski zavod za nameščence ima 9509 zavarovancev. V letu 1932 je bilo prijavljenih 4115 novih, odjavljenih pa 4419. Število zavarovancev je tedaj v letu 1932 nazadovalo za 306 oseb, ali 3,1%.

Delavska kultura

Kranj. Skupina JSZ priredi dne 7. aprila t. l. ob 20 in dne 8. aprila ob 16 popoldne v Ljudskem domu igro »Vojna slava in njeni mešetarji«. Skupina se priporoča za obilen obisk. Člani naj se pri blagajni izkažejo z legitimacijo v svrhu popusta.

To in ono

Veliko romanje na Trsat, združeno z brezplačnim izletom z ladjo po morju na otok Krk, bo tudi letos o binškoštih. Kdor se namerava tega romanja udeležiti, naj se takoj prijavi, ker se prijave zaključijo že 8. aprila. Za podaljšanje prijavnega roka je sicer zaproseno, vendar ni nič gotovega, da bo odobreno. — Podrobna pojasnila v romarskem listu »Preporod« dobi vsakdo brezplačno, če sporoči svoj naslov po dopisnici na naslov: »Sveta vojaka«, Ljubljana, Tyrševa (Dunajska) cesta št. 17.